

1. De algemene context

Het jaar 2014 werd gekenmerkt door de massale toevloed van vluchtelingen (hoofdzakelijk vanuit Syrië en Eritrea) die de Middellandse Zee trotseerden en van wie er meer dan 3.500 onderweg omkwamen. Europa heeft getoond dat het niet in staat is adequaat te reageren op die nieuwe uitdaging: ten eerste door te weigeren het Italiaanse initiatief 'Mare nostrum' voort te zetten, waardoor duizenden levens hadden kunnen worden gered; vervolgens door geen wettelijke en veilige wegen te openen om vluchtelingen de kans te geven een verzoek voor internationale bescherming in te dienen; ten slotte door te weigeren de Zuid-Europese landen te helpen de last die inherent is aan het opvangen van vluchtelingen, billijker te spreiden over alle lidstaten van de Europese Unie.

In België heeft de Syrische crisis uiteindelijk de dalende trend van het aantal asielzoekers doen omkeren. Op politiek vlak heeft men enkele maanden moeten wachten om te ontdekken welk afscheidsgeschenk de regering-Di Rupo naliet met de ontmanteling van een flink deel van de opvangcapaciteit van de NGO's. Deze beslissing heeft de verenigingssector onder druk gezet, aangezien die zijn werk moest reorganiseren met heel wat minder middelen. Terwijl de komst van een 'Zweedse' coalitie ons voortaan een strikter migratiebeleid belooft (verhoging van de capaciteit van de gesloten centra met 100 plaatsen, 1000 uitzettingen meer per jaar...), heeft ze dat in 2014 al vorm gegeven door het invoeren van een maandelijkse repatriëringsvlucht, hoofdzakelijk naar Albanië.

2. Het team van JRS-Belgium

Sedert lang overwogen we een opleiding 'Actief luisteren' voor de bezoekers van JRS-B. Uiteindelijk vonden er twee gelijklopende opleidingen plaats – een Nederlandstalige en een Franstalige – waaraan zowel vriendschappelijke als geaccrediteerde bezoekers deelnamen, evenals bezoekers van partnerorganisaties. Deze drie dagen hebben echte werkinstrumenten aangereikt voor het luisteren naar en het begeleiden van gedetineerden in gesloten centra.

In 2014 zetten we de trimestriële ontmoetingen van de bezoekers van JRS-B in Vogelzang verder. Voor alle deelnemers was het een gelegenheid om de detentiebezoeken van de afgelopen maanden te overdenken, om ervaringen en vragen uit te wisselen, om informatie of een korte opleiding te ontvangen, maar ook om na te denken over de koers die JRS-B in de toekomst moet kiezen. Deze ontmoetingen zijn bevoorrechte momenten om de samenhang binnen ons team te versterken.

Naast een in teamverband uitgevoerde intervisie, konden de geaccrediteerde bezoekers ook heel het jaar lang genieten van een collectieve supervisie met Dr. Baro.

Ons team van vriendschappelijke en geaccrediteerde bezoekers in Vogelzang.

Er is dit jaar heel wat veranderd in het team van geaccrediteerde bezoekers. Nadat Nathalie Salazar Medina zich acht jaar had ingezet voor JRS-B, is ze vertrokken naar de Oude Abdij te Drongen. En Héloïse Oldenhove vloog naar Litouwen. Voor haar bezoeken aan Merksplas werd ze vervangen door Maaïke Vanderbruggen. Elisabeth Razesberger heeft haar bezoeken aan de Franstalige terugkeerbouwingen hervat, terwijl Helga Corvers de Nederlandstalige terugkeerbouwingen bleef bezoeken. Gedurende twee maanden hebben Marie Bouvier en Pieter-Paul Lembrechts hun bezoeken aan gesloten centra afgelegd in het gezelschap van Jean-Baptiste Roy, een jonge Franse novice die ervaring kwam opdoen bij JRS-B. De vriendschappelijke bezoekers, van hun kant, vormen een stabiele ploeg, waarbij Xavier Renders zich tegen het einde van het jaar aansloot.

3. De bezoeken in gesloten centra

De voornaamste taak van ons team blijft het bezoeken van gedetineerden. Ook in 2014 is JRS-Belgium, in samenwerking met zijn partners, elke week op bezoek gegaan in vier van de vijf gesloten centra van het Koninkrijk: het centrum De Caricole te Steenokkerzeel en de gesloten centra van Brugge, Merksplas en Vottem.

De bezoekers trachten hoofdzakelijk te luisteren. Al te zelden kunnen ze iets veranderen aan de situatie waarin de mensen leven, maar ze hopen door hun bezoek de gedetineerden een andere kijk te geven en, in het beste geval, er weer bovenop te helpen. De gedetineerden begeleiden, wat het voornaamste doel van het bezoek is, betekent ook hun machteloosheid delen. De opleiding tot actief luisteren, die door alle bezoekers werd gevolgd, is nuttig gebleken om die opdracht beter te kunnen vervullen.

Hieronder volgen twee nieuwsflitsen, uit Brugge en uit Vottem, om een idee te geven van het werk dat werd verricht.

In het jaar 2014 werd het gesloten centrum van Brugge 50 keer bezocht door JRS-B, in samenwerking met Vluchtelingenwerk Vlaanderen, wat aanleiding gaf tot 743 gesprekken (ofwel een gemiddelde van 15 gesprekken per bezoek), waarbij 340 personen werden ontmoet. De werkomgeving is er niet erg bemoedigend en soms zelfs tamelijk gespannen. Ook in 2014 braken er ruzies en opstootjes uit bij de gedetineerden. Soms trad de politie met groot machtsvertoon op om de orde te herstellen. Een zelfmoordpoging, een hongerstaking, de ramadanperiode en zelfs het wereldkampioenschap voetbal kunnen de sfeer heel geladen maken. Nu de restauratie van de binnenplaats achter de rug is, draait het centrum van Brugge sinds half mei 2014 weer op volle capaciteit.

Te Vottem (Luik) bestaat het centrum uit 4 blokken met plaats voor 120 bewoners. Sedert januari 2014 werden er 74 gedetineerden ontmoet tijdens 39 bezoeken. Er werd zesmaal contact opgenomen met de directie om de werkomstandigheden te verbeteren, meer bepaald de toegang tot de groene vleugel. Die afdeling werd geopend in 2014 en dient voor de moeilijke en zelfs disciplinaire gevallen. Het bestuur beschouwt ze als een 'eindstation', aangezien alle centra uit het land er hun onhandelbare gevallen naar overbrengen. In november 2014 kreeg onze bezoeker toegang tot die vleugel. Ten slotte stellen we vast dat de meeste personen die worden vrijgelaten, geen statuut hebben en dus gevaar lopen om een dag later opnieuw te worden opgesloten.

4. De bezoeken aan de terugkerwoningen

Om zich te schikken naar de veroordelingen van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, is België vanaf 2008-2009 gestopt met het opsluiten van migrantengezinnen met minderjarige kinderen die wachten op hun gedwongen terugkeer, asiel aanvragen aan de grens, of bij aankomst niet op het grondgebied worden toegelaten. Deze gezinnen worden voortaan ondergebracht in vijf over het grondgebied verspreide wooneenheden waarover een maatschappelijk assistent toezicht houdt. Deze "coach" wordt er door de Dienst Vreemdelingenzaken mee belast te zorgen voor de behoeften van het gezin (juridische bijstand, gezondheidszorg, materiële behoeften), maar zijn rol blijft ambivalent, want hij wordt gezien als de vertegenwoordiger van de overheid, die moet beslissen over het lot van de door de betrokkenen opgestarte procedures. Deze vorm van administratieve hechtenis biedt een zekere bewegingsvrijheid aan de gezinnen, die de woning mogen verlaten op voorwaarde dat één van de leden ervan ter plaatse blijft.

Door het bijzondere isolement in deze woningen, was JRS-B van mening dat er bijkomende inspanningen moesten geleverd worden om de gezinnen een kwaliteitsvolle begeleiding te geven. Zo hebben we in september 2014 een tweejarigenplan opgestart: Elisabeth Razesberger en Helga Corvers gaan nu regelmatig naar de woningen te Bevekom, Sint-Gillis-Waas, Tielt, Tubeke en Zulte. Op zes maanden tijd brachten ze 18 bezoeken aan 36 gezinnen, van wie er sommige meermaals bezocht werden.

Elisabeth Razesberger en Helga Corvers bezoeken gezinnen tijdens hun verblijf in de terugkerhuizen.

Hun taak bestaat hoofdzakelijk uit het begeleiden van deze gezinnen tijdens deze erg moeilijke overgangperiode, in afwachting van de beslissing van de overheid. Vervolgens wordt de handelwijze van de Dienst Vreemdelingenzaken geëvalueerd, in het bijzonder wanneer het gaat om kwetsbare personen of wanneer een lid van het gezin gevangen zit in een gesloten centrum of werd uitgewezen, terwijl de rest van het gezin in een terugkerwoning verblijft.

De Belgische oplossing inzake gezinsdetentie wordt dikwijls als voorbeeld gesteld. Maar er moet speciale aandacht besteed worden aan de specifieke behoeften van de kinderen, alsook aan de dynamiek binnen deze gezinnen en aan het ontwikkelen van initiatieven voor hen. In dat opzicht maken de JRS-bezoekers een evaluatie van deze wooneenheden, om daarover in de loop van 2016 een algemeen verslag uit te brengen (het jongste verslag dateert van 2012).

5. Sensibilisatie

Ingaand op een vijftiental vragen voor interventies in voornamelijk scholen en christelijke middens, gaven onze medewerkers in 2014 regelmatig een uiteenzetting over de werking van JRS-B en de problematiek van detentie, of een persoonlijke getuigenis. In wat volgt enkele hoogtepunten.

Hoezeer een uitwisseling met scholieren diepgaand kan zijn, ervoer Marie Bouvier op 4 november in het college Notre-Dame de la Paix te Erpent. Zo'n 150 goed voorbereide vierde- en vijfdejaarsstudenten stelden pertinente vragen en daalden mee af naar de essentie van ons werk.

Tijdens een conferentie-debat voor de Europese kring van de universiteit Saint-Louis (Brussel) op 8 april, intervieerde Baudouin Van Overstraeten over de beïnvloeding van het detentiegebeuren door de Europese richtlijnen. Het publiek bestond uit een dertigtal studenten Europese studies, alumni, onderzoekers en professoren.

Xavier Dijon verzorgde een bijdrage getiteld "Het Koninkrijk Gods in en over ruimtelijke grenzen heen" in *Missie vandaag. Opstellen voor de honderdste verjaardag van mgr. Jan Van Cauwelaert* (Antwerpen, Halewijn, 2014).

Persoonlijke getuigenissen in een spirituele context werken vaak inspirerend. Na een bijdrage in de Oude Abdij van Drongen in het kader van *Voedsel voor onderweg* op 2 februari, maakte Baudouin kennis met kandidaat-vriendschappelijke bezoekers en lezers van onze nieuwsbrief. Op 22 maart trof hij in de Fraternité du Bon Pasteur te Sint-Pieters-Woluwe, op uitnodiging van de diocesane commissie van religieuzen, een zestigtal religieuzen uit Brussel en Waals-Brabant die erg ontvankelijk waren voor onze projecten.

Een goede uiteenzetting resulteert soms in gulle giften, ondervond Elisabeth op 19 november toen ze voor de twee keer uitgenodigd was door de Duitstalige Sint-Paulus parochie in Brussel. Maar ook de beklievende getuigenis van pater Ziad Hilal S.J., mededirecteur van JRS-Syria in Homs, tijdens een conferentie die JRS-B samen met Pax Christi Bruxelles-Wallonie organiseerde in het Sint-Michielscollege op 30 september, bracht een warme golf van solidariteit teweeg.

Op 23 december sloten we het jaar af voor een ruimer publiek met een interview met André De Gand in *Le Soir* over zijn engagement als vriendschappelijk bezoeker bij JRS-Belgium.

Xavier Dijon S.J. schreef een bijdrage voor *Missie Vandaag*.

6. De advocacy

Het pleitwerk van JRS-Belgium werd in 2014 gekenmerkt door het formuleren van vier 'gemeenschappelijke standpunten' die uitmondten op twee prioritaire actieplannen in samenwerking met onze partners van de Transit-groep, die onder haar koepel de geaccrediteerde Belgische actoren die zich inzetten voor de bescherming van gedetineerde migranten en vluchtelingen verenigt.

De kwaliteit van de juridische bijstand in de gesloten centra blijft een prioriteit. Want er wordt zelden in beroep gegaan en gedetineerden worden dikwijls gerepatrieerd zonder een voorafgaande degelijke analyse van hun juridische situatie.

JRS-B blijft zich trouwens sterk verzetten tegen de opsluiting van gezinnen en minderjarigen. Wij blijven respect eisen voor de eenheid van gezinnen als een fundamenteel recht: geen enkel gezin zou gedetineerd mogen worden zonder een voorafgaand onderzoek naar maatregelen die minder schadelijk zijn voor het gezinsleven en minder dwingend, zoals het afgeven van identiteitspapieren, de storting van een borgsom, de aangifte bij de Dienst Vreemdelingenzaken of bij de gemeente of de onderbrenging in een open woning.

We klagen ook het feit aan dat de beslissing over het scheiden van gezinnen uitsluitend door de Dienst Vreemdelingenzaken genomen wordt, zonder tussenkomst van sociale instanties zoals de Comité voor Bijzondere Jeugdzorg of de jeugdrechtbanken. JRS-B herinnert eraan dat detentie heel nadelig is voor de ontwikkeling en de ontplooiing van kinderen, doordat ze geen echt gezinsleven kennen. De psychologische gevolgen van detentie kunnen onherstelbaar zijn voor hen.

Eind november 2014 heeft JRS-B samen met andere organisaties een verzoek ingediend tot nietigverklaring en schorsing van het koninklijk besluit van 17 september 2014 betreffende de voorbereiding van de terugkeer van gezinnen die onwettig in het land verblijven, op basis van een overeenkomst die met de Dienst Vreemdelingenzaken werd gesloten naargelang het soort woning dat ze betrekken. Wanneer deze overeenkomst niet wordt nageleefd, volgen er sancties die afhankelijk zijn van het gedrag van het gezin en de ernst van de tekortkoming, en die ofwel de overplaatsing naar een terugkeerwoning omvatten ofwel de overbrenging van een gezinlid naar een gesloten centrum, of in laatste instantie, de plaatsing van heel het gezin in een gesloten centrum.

7. De samenwerking met onze partners

Onze voornaamste partner blijft de Transit-groep, binnen dewelke de NGO's die geaccrediteerde bezoekers naar gesloten centra sturen, hun ervaringen en opleidingen delen en gemeenschappelijke werkinstrumenten gebruiken (een helpdesk, themafiches enz.). Het jaar 2014 werd gekenmerkt door de schorsing van de bezoeken van de SESO (Sociale Dienst van de Socialistische Solidariteit) en van de Franstalige Ligue des Droits de l'homme, alsook door de beslissing van Vluchtelingenwerk Vlaanderen om zijn steun aan ons beleidswerk te verminderen. Kortom, het wordt steeds moeilijker om het aantal geaccrediteerde bezoekers op peil te houden. Er wordt gewerkt aan een strategie met vrijwillige bezoekers.

Het platform Kinderen op de Vlucht, waarmee onze bezoekers aan terugkeerwoningen samenwerken, heeft een tweede adem gevonden na een periode van grote financiële onzekerheid. Het heeft een ambitieus werk opgestart omtrent alternatieven voor detentie van gezinnen en omtrent de kwestie van de eenheid van de gezinnen.

De jaarlijkse algemene vergadering van de Europese JRS kantoren vond plaats in Boekarest. Ze bood de gelegenheid om kennis te maken met de indrukwekkende dynamiek van onze Roemeense vrienden en om de fakkeloverdracht van Michaël Schöpf aan de nieuwe directeur van JRS-Europe, Jean-Marie Carrière, bij te wonen.

Jean-Marie Carrière volgt Michaël Schöpf op als directeur van JRS-Europe.

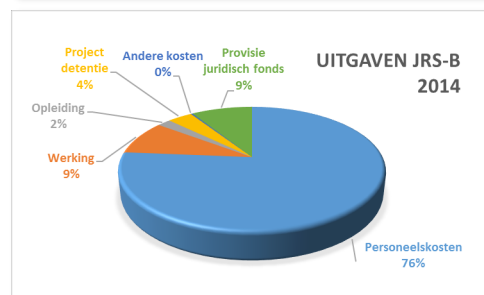
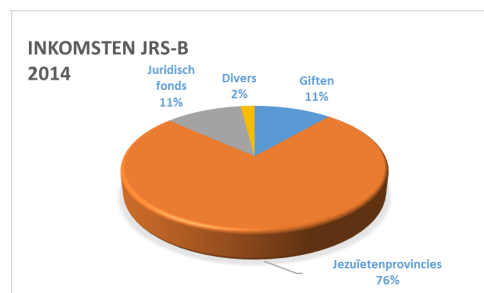
8. De financiën

Het financieel boekjaar 2014 werd afgesloten met een deficit van bijna 18.000 EUR ofwel een verbetering van liefst 40.000 EUR ten aanzien van het budget (dat, zoals men weet, voorzag in een deficit van niet minder dan 58.000 EUR om onze investering in de terugkeerwoningen mogelijk te maken).

De lonen en andere lasten vertegenwoordigen ongeveer 76% van onze uitgaven. Het vertrek van sommige personeelsleden wordt in grote lijnen opgevangen door de aanwerving van drie halftijdse bezoekers en door de in 2014 aangevatte opwaardering van de loonschalen, die over drie jaar gespreid wordt. Het vernieuwen van de computerinstallatie heeft ons minder gekost dan verwacht, temeer daar de investering in een nieuwe internetsite werd uitgesteld tot in 2015. De structuur van onze lasten blijft dus heel stabiel.

De jezuïetenprovincies (BML en BSE) leveren nog steeds meer dan 75% van onze inkomsten. Eens te meer heeft de vrijgevigheid van onze donateurs ons in staat gesteld om onze ambitieuze doelstelling van 30.000 EUR aan giften te verwezenlijken. U heeft meer bepaald talrijk gereageerd op onze oproep tot solidariteit met JRS-Syria, waardoor we meer dan 5.000 EUR konden overmaken! We werden bovendien gevraagd om een fonds van 30.000 EUR te beheren, dat dient om migranten in gesloten centra juridische bijstand te verlenen in belangrijke zaken.

Onze dank gaat uit naar allen die ons in staat stellen onze taak in goede omstandigheden voort te zetten!

Vergezellen

Dienen

Verdedigen

UW GIFTEN ZIJN VAN HARTE WELKOM!

JESUIT REFUGEE SERVICE BELGIUM VZW

IBAN: BE40 5230 8069 3163

BIC: TRIOBEB

Voor een fiscaal attest (vanaf 40€) kunt u storten op de rekening van **VZW CARITAS INTERNATIONAL**

IBAN: BE88 0000 0000 4141

BIC: BPOT BEB1 met vermelding van "PI68JRS"

Verantwoordelijke uitgever: Baudouin Van Overstraeten, c/o JRS-Belgium